

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 95/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2005 v senáte prerokoval sťažnosť Ing. J. K., bytom P., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 321/01 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 321/01 porušené bolo.

2. Ing. J. K. n e p r i z n á v a finančné zadost'učinenie.

3. Okresnému súdu Prešov prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 321/01 konal bez zbytočných prietáhov.

4. Okresný súd Prešov je povinný Ing. J. K. uhradiť trovy právneho zastúpenia 6 311 Sk (slovom šesťtisícristojedenásť slovenských korún) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. I. R., K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. novembra 2004 doručená sťažnosť Ing. J. K., bytom P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal, že postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 321/01 bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“). Ústavný súd uznesením z 13. apríla 2005 prijal sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie.

V odpovedi na výzvu ústavného súdu z 28. februára 2005 na odstránenie nedostatkov sťažnosti právna zástupkyňa sťažovateľa okrem iného uviedla:

«Dňa 23. 3. 2000 podal sťažovateľ u odporcu návrh na začatie konania označený ako návrh na vydanie neoprávneného majetkového prospechu získaného plnením bez právneho dôvodu, keď právny dôvod plnenia neexistoval od začiatku.

V návrhu opísal rozhodujúce skutočnosti pre posúdenie jeho nároku a uviedol aj čoho sa v konaní domáha. Žiadal vydať platobný rozkaz, ktorým by súd uložil zaplatiť žalovanému sumu 5.000,- Sk so 17 % úrokom za dobu od 21. 7. 1997 do 23. 3. 2000 a súdny poplatok.

Toto konanie doposiaľ nie je právoplatne skončené.

V ten istý deň podal sťažovateľ u odporcu „žiadost' o odpustenie trov“, v ktorej uviedol, že je dôchodcom a nemá iný príjem. O tomto návrhu odporca nerozhodol, ani sa ním nezaoberal.

Odporca vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku a sťažovateľ súdny poplatok v lehote uloženej súdom zaplatil.

Dňa 16. 3. 2001 doručil sťažovateľ odporcovi podanie označené ako písomná výpoveď.

Dňa 5. 4. 2001, teda viac než rok od podania návrhu, odporca vydal platobný rozkaz.

Dňa 23. 4. 2001 podal žalovaný odpor.

Po viac než 11 mesiacoch od vydania platobného rozkazu, dňa 11. 3. 2002 sa uskutočnilo u odporcu pojednávanie.

Vzhľadom na to, že žalovaný samotný má právnické vzdelanie (je advokátom), v konaní bol zastupovaný právnu zástupkyňou, žalobca požiadal o prerušenie súdneho konania „za účelom, že sa nedokáže obhájiť právne sám tak, ako by sa mal“. K tomuto prednesu sťažovateľa sa žalovaný vyjadril, že súhlasí s prerušením konania, aj „keď na to nie je dôvod“. Súd uznesením vydaným na tomto pojednávaní konanie prerušil. Toto uznesenie bolo doručené sťažovateľovi dňa 3. 4. 2002.

Už dňa 20. 3. 2002 oznámil sťažovateľ podaním, že si ako právneho zástupcu zvolil advokáta JUDr. J. M. a predložil spolu s podaním plnomocenstvo udelené tomuto advokátovi.

Dňa 20. 8. 2002 bolo odporcovi doručené oznámenie, ktorým sa sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu domáhal určenia termínu pojednávania, pretože odpadol dôvod prerušenia.

Podanie s rovnakým obsahom doručil sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu odporcovi dňa 18. 11. 2002.

Dňa 25. 11. 2002 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie.

Dňa 4. 12. 2002 bolo odporcovi doručené podanie sťažovateľa, v ktorom navrhol spojiť na spoločné konanie vec vedenú u odporcu pod sp. zn. 17 C 24/01 (v ktorej sa naopak

žalovaný domáhal od sťažovateľa zaplataenia sumy 1.540,- Sk) a vec vedenú u odporcu pod sp. zn. 14 C 321/01 (ktorej sa táto sťažnosť týka).

Dňa 7. 3. 2003 bolo odporcovi doručené podanie sťažovateľa adresované „predsedovi okresného súdu, v ktorom sa sťažoval na prietahy v konaní vo veci 17 C 24/01 a 14 C 321/01 (predmet tejto sťažnosti).

Listom zo dňa 7. 5. 2003 sp. zn. Spr 255/03 oznámil odporca, že v predmetnej právnej veci sa konalo bez prietahov a posledné pojednávanie sa konalo 25. 11. 2002. Toto pojednávanie bolo odročené za účelom predloženia stanoviska sťažovateľa a odporca došiel k záveru, že vo veci sa nekoná zavinením sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu.

Podaním doručeným odporcovi zo dňa 20. 5. 2003 reagoval sťažovateľ na skutočnosti uvedené v liste odporcu zo dňa 7. 5. 2003 a poukázal na to, že už dňa 4. 12. 2002 podal sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu vyjadrenie, o ktorom sa v odpovedi uvádza, že súdu nebolo predložené.

Dňa 21. 7. 2003 bolo doručené odporcovi oznámenie JUDr. J. M., ktorým sa z vážnych zdravotných dôvodov vzdal zastupovania sťažovateľa.

Dňa 5. 9. 2003 predložil sťažovateľ odporcovi stanovisko vo veci sp. zn. 14 C 321/01.

Dňa 16. 1. 2004 bolo odporcovi doručené podanie sťažovateľa, v ktorom vyčíslil svoje trovy konania, ktoré si uplatňuje u žalovaného.

Na deň 21. 1. 2004 bolo nariadené pojednávanie, ktoré bolo pred jeho uskutočnením zrušené.

Uznesením zo dňa 12. 4. 2004 bol sťažovateľovi ustanovený zástupca z radov advokátov.

Sťažovateľ sa znovu obrátil so sťažnosťou na prietahy na odporcu a listom zo dňa 16. 4. 2004 sp. zn. Spr. 255/03, ktorý bol doručený sťažovateľovi dňa 19. 4. 2004, mu bolo oznámené, že vo veci sa koná bez prietahov. Sťažovateľovi bolo zároveň oznámené „dovolím si poučiť Vás, že priebeh konania máte možnosť zistiť priamo nahliadnutím do spisu prostredníctvom informačného centra tunajšieho súdu.“

Podaním zo dňa 26. 4. 2004 sťažovateľ požiadal súd, aby ho predvolal na ďalšie pojednávanie. Dňa 7. 6. 2004 sa konalo ďalšie pojednávanie, ktoré bolo odročené na 12. 7. 2004 s tým, že na toto ďalšie pojednávanie mal byť predvolaný žalovaný.

Dňa 1. 7. 2004 bolo odporcovi doručené ďalšie podanie sťažovateľa, v ktorom sa vyjadroval ku skutkovému stavu v predmetnej veci.

Dňa 10. 11. 2004 sa konalo vo veci pojednávanie, na ktorom súd návrh sťažovateľa zamietol.

Proti tomuto rozsudku sa sťažovateľ odvolal prostredníctvom právneho zástupcu.

Uznesením zo dňa 1. 2. 2005 odporca priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.»

Sťažovateľ preto navrhol, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní sťažnosť prijal na ďalšie konanie a po jej prejednaní rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo porušené, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie 50 000 Sk a úhradu trov konania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil vo veci od ústneho pojednávania.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 321/01 ústavný súd zistil, že sťažovateľ podal okresnému súdu 23. marca 2000 žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia. Okresný súd 7. júna 2000 uznesením zamietol žiadosť sťažovateľa o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov.

Sťažovateľ na výzvu okresného súdu z 27. decembra 2000 na zaplatenie súdneho poplatku tento zaplatil 23. marca 2001.

Okresný súd vydal 5. apríla 2001 platobný rozkaz, proti ktorému odporca podal 23. apríla 2001 odpor. Vec bola 7. mája 2001 prevedená pod sp. zn. 14 C 321/01.

Dňa 3. januára 2002 okresný súd nariadil pojednávanie na 11. marec 2002 a vyzval žalovaného na zaplatenie súdneho poplatku. Na pojednávaní 11. marca 2002 okresný súd vyhlásil uznesenie, ktorým konanie prerušil na žiadosť sťažovateľa, ktorý si chcel zabezpečiť právne zastúpenie.

Sťažovateľ 20. marca 2002 predkladá plnomocenstvo udelené na zastupovanie v konaní.

Dňa 2. septembra 2002 okresný súd nariadil pojednávanie na 25. november 2002, ktoré bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu za účelom predloženia ďalších procesných návrhov vo veci.

Okresný súd 31. januára 2003 vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na predloženie procesného návrhu a splnenie výzvy urgoval 30. mája 2003. Dňa 28. júla 2003 okresný súd vyzval sťažovateľa na vyjadrenie k námietke premlčania vznesenej žalovaným. Okresný súd 10. októbra 2003 nariadil termín pojednávania na 21. január 2004. Dňa 28. novembra 2003 sťažovateľ požiadal o ustanovenie advokáta. Okresný súd 2. decembra 2003 vyzval sťažovateľa na preukázanie jeho osobných a majetkových pomerov. Pojednávanie 21. januára 2004 bolo odročené za účelom predloženia potvrdenia o majetkových pomeroch sťažovateľa, ktoré sťažovateľ predložil 3. februára 2004.

Uznesením z 12. februára 2004 okresný súd ustanovil sťažovateľovi advokáta.

Okresný súd 21. apríla 2004 nariadil termín pojednávania na 7. jún 2004, ktoré bolo odročené na 12. júl 2004. Pojednávanie 12. júla 2004 bolo odročené na základe žiadosti právneho zástupcu sťažovateľa.

Na pojednávaní 10. novembra 2004 okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľa v celom rozsahu zamietol. Proti rozsudku okresného súdu z 10. novembra 2004 podal sťažovateľ 26. januára 2005 odvolanie, žalovaný sa proti rozsudku odvolal 11. januára 2005 len v časti výroku o trovách konania. Uznesením z 1. februára 2005 okresný súd priznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov.

Okresný súd 10. februára 2005 predložil vec odvolaciemu súdu za účelom rozhodnutia o podaných odvolaniach.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každá osoba má právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, čo je zásadne to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry skúma so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, ktorá sa skúma aj so zreteľom na povahu veci a o čo v nej účastníkovi konania (sťažovateľovi) ide, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, predmetom sporu je nárok sťažovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia, ku ktorému malo dôjsť zaplatením za úkony právnej služby, ktoré neboli vykonané. Ide o spor, ktorý nie je skutkovo ani právne zložitý. Takéto spory tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov.

Na skutkovú zložitosť veci poukázal predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 23. júna 2005 sp. zn. Spr. U 3010/05. Ústavný súd však zastáva názor, že v posudzovanom prípade neexistujú také skutkové okolnosti, ktoré by odôvodňovali viac ako päťročné trvanie konania jeho skutkovou zložitou.

b) Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní došlo k zbytočným priet'ahom.

Ústavný súd na základe obsahu spisu a vyhodnotenia úkonov sťažovateľa dospel k záveru, že doterajšia doba konania pred okresným súdom bola do značnej miery ovplyvnená postupom a úkonmi sťažovateľa, najmä oneskoreným reagovaním na výzvu okresného súdu z 25. novembra 2002, keď sťažovateľ po urgencii okresného súdu reagoval až 5. septembra 2003. Pojednávania 11. marca 2002, 25. novembra 2002 a 12. júla 2004 boli odročované na základe žiadosti sťažovateľa, resp. jeho právneho zástupcu. Na základe úkonu sťažovateľa bolo konanie dokonca aj prerušené. Ďalšou prekážkou, ktorú nemožno pričítať na vrub okresnému súdu, je úmrtie právneho zástupcu sťažovateľa a nadväzná žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, ktorej okresný súd vyhovel.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v spore. Pri hodnotení postupu okresného súdu ústavný súd zistil zbytočné priet'ahy v konaní spôsobené nečinnosťou, ako aj nesústredeným postupom zákonného sudcu, ktorý otázku zaplatenia súdneho poplatku riešil celý rok po podaní žaloby a až potom sa vydal platobný rozkaz, ktorý bol zrušený v dôsledku odporu. Okresný súd síce v konaní ďalej nariaďoval a vykonával pojednávania, ale ako vyplýva z uznesení o odročovaní, okresný súd sa nesústredoval na dokazovanie tak, aby mohol v spore rozhodnúť so zreteľom na hodnotu predmetu konania a pomerne

jednoduchý právny dôvod žaloby spravidla na jedinom pojednávaní, hoci vydaním platobného rozkazu bola podstata uplatneného nároku preukázaná.

Vzhľadom na tieto závery ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia 50 000 Sk, čo odôvodnil tým, že *„doba, ktorá uplynula od podania návrhu až do 10. 11. 2004, doba takmer 4 rokov a 8 mesiacov, je neprimerane dlhá a ničím neospravedliteľná. Počas tejto doby sťažovateľ žil v stave právnej neistoty a pocit márnosti jeho snahy dovolať sa ochrany jeho práv rozhodnutím odporcu bol nevyvrátiteľný“*.

Ústavný súd považoval v posudzovanom prípade za dostatočnú ochranu pred porušovaním základného práva sťažovateľa to, že v konaní bol po podaní sťažnosti vzápätí vydaný rozsudok, vec je v odvolacom konaní a sťažovateľovi bola priznaná úhrada trov konania. Pritom ústavný súd zohľadnil aj postup sťažovateľa v konaní, ktorým taktiež prispel k doterajšej dĺžke konania. Preto mu ústavný súd nepriznal primerané zadosťučinenie.

Pre prípad, že by odvolací súd zrušil prvostupňový rozsudok, ústavný súd nariadil okresnému súdu, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov [§ 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Ústavný súd rozhodol o úhrade trov konania úspešného sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania 6 311 Sk

vrátane DPH za dva úkony právnej služby, ktoré považoval za účelne vynaložené trovy konania pred ústavným súdom, spolu s režijným paušálom za tieto úkony (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb).

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).